

คำวินิจฉัยของ นายเชาวน์ สายเชื้อ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๘ - ๔๐/๒๕๕๒

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลจังหวัดสุพรรณบุรีส่งข้อโต้แย้งของจำเลย เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลจังหวัดสุพรรณบุรีได้ส่งข้อโต้แย้งของจำเลยซึ่งเป็นผู้ร้อง รวม ๓ คำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศกำหนดดอกเบี้ยอัตราสูงสุดของโจทก์ ภายใต้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อเรียกเก็บดอกเบี้ยอัตราสูงสุดจากจำเลยซึ่งศาลยุติธรรมจะนำมาใช้บังคับแก่คดีเป็นประกาศที่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ หรือไม่

ความเป็นมา

ตามคำร้องของผู้ร้องทั้ง ๓ คำร้อง ปรากฏว่า ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง ๒ คำร้อง ต่อศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง ๑ คำร้อง ต่อศาลจังหวัดสุพรรณบุรี สรุปคำร้องแต่ละคำร้องได้ความว่า

๑) ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๒๖๑๕๑/๒๕๕๑ ฟ้อง นายสมชาย ชัยศรีชวลา เป็นจำเลย ขอให้ บัญชีเดินสะพัด กุ้ยม ตัวเงิน บังคับจำนอง โดยให้ชำระเงิน ๓๔๓,๐๖๕,๖๑๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี จากต้นเงิน ๑๔,๕๔๕,๗๘๗.๕๔ บาท จากต้นเงิน ๑๘๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท และจากต้นเงิน ๑๗,๖๕๔,๐๖๓.๕๕ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระหนี้เสร็จสิ้นแก่โจทก์

จำเลยให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ทุกข้อ โดยเฉพาะประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่าตามหนังสือสัญญากู้และตัวสัญญาใช้เงิน จำเลยยอมชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ในอัตราร้อยละ ๑๕.๒๕ ต่อปี หากจำเลยผิดนัดไม่ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ จำเลยในฐานะผู้กู้และผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินก็ต้องรับผิดชอบที่จะชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ในอัตราดังกล่าว การที่โจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี จึงขัดต่อกฎหมายเพราะโจทก์เรียกดอกเบี้ยเกินกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาฟ้องของโจทก์เกี่ยวกับดอกเบี้ย จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๒) ธนาคารกรุงเทพ ฯ พาณิชยการ จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๒๗๑๗๓/๒๕๕๑ ฟ้อง บริษัท พินิจสมบัติ จำกัด ที่ ๑ นายเกริกเกียรติ ชาลีจันทร์ ที่ ๒ ร้อยเอก หม่อมราชวงศ์ดำรงเดช ดิศกุล ที่ ๓ นายพงศ์พินิจ อินทรทูต ที่ ๔ หม่อมหลวงรองฤทธิ์ ปราโมช

ที่ ๕ เป็นจำเลย ขอให้ ผิดสัญญาตัวสัญญาใช้เงิน ค่าประกันค่าเสียหาย โดยให้จำเลยที่ ๑-๕ ร่วมกันหรือแทนกันชำระเงินจำนวน ๓๕,๓๓๓,๔๔๕.๘๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี ของต้นเงิน ๒๓,๑๐๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระให้โจทก์เสร็จสิ้น

จำเลยทั้ง ๕ ยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ โดยเฉพาะจำเลยที่ ๑ - ๔ ซึ่งเป็นผู้ร้องยื่นคำให้การโต้แย้งว่า ตามตัวสัญญาใช้เงินเลขที่ ๑/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๘ จำเลยที่ ๑ ยอมชำระดอกเบี้ยให้โจทก์อัตราร้อยละ ๑๓.๗๕ ต่อปี ฉะนั้น หากจำเลยที่ ๑ ผิดนัดไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ จำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินก็ต้องรับผิดชอบที่ต้องชำระหนี้ให้โจทก์ในอัตราดังกล่าว การที่โจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยชำระดอกเบี้ยให้โจทก์ในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี จึงขัดต่อกฎหมาย เพราะโจทก์เรียกดอกเบี้ยจากจำเลยเกินกว่าที่กำหนดไว้ในตัวสัญญาใช้เงิน ฟ้องโจทก์เกี่ยวกับดอกเบี้ยจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ และเห็นว่าประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยอัตราสูงสุดของโจทก์ภายใต้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บดอกเบี้ยอัตราสูงสุดจากจำเลยที่ ๑ - ๔ ซึ่งศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดี เป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๓) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๘๗๒/๒๕๔๑ ฟ้อง นายแดง สว่างศรี เป็นจำเลย ขอให้ กู้เบิกเงินเกินบัญชี บังคับจำนอง โดยให้จำเลยชำระหนี้เบิกเงินเกินบัญชีจากต้นเงิน ๑,๑๑๗,๕๑๔.๒๐ บาท และดอกเบี้ยถึงวันฟ้องอีก ๑๘,๐๗๕.๕๕ บาท รวมเป็นเงิน ๑,๑๓๕,๕๘๙.๗๕ บาท และให้จำเลยชำระดอกเบี้ยแก่โจทก์ในอัตราร้อยละ ๒๐.๒๕ ต่อปี ของต้นเงิน ๑,๑๑๗,๕๑๔.๒๐ บาท นับแต่วันฟ้องไปจนกว่าจะชำระหนี้เสร็จสิ้น

จำเลยให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ โดยเฉพาะประเด็นการคิดดอกเบี้ยซึ่งโจทก์เรียกดอกเบี้ยระหว่างผิดนัดในอัตราร้อยละ ๒๐.๒๕ บาท ต่อปี เกินกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาซึ่งผู้ร้องเห็นว่า โจทก์ไม่มีอำนาจคิดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ทั้งนี้ เพราะพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน ฯ บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี แต่โจทก์กลับประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยเอง ดังนั้น ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของโจทก์ภายใต้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยจึงนำมาใช้บังคับไม่ได้และขัดต่อรัฐธรรมนูญ

จำเลยตาม ๑) ๒) และ ๓) ในฐานะผู้ร้อง ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของโจทก์ภายใต้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อเรียกเก็บดอกเบี้ย อัตราสูงสุดจากจำเลย ซึ่งศาลยุติธรรมจะนำมาใช้บังคับแก่คดีนั้น เป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕ เป็นจำเลย ขอให้ ผิดสัญญาตัวสัญญาใช้เงิน ค่าประกันค่าเสียหาย โดยให้จำเลยที่ ๑-๕ ร่วมกันหรือแทนกันชำระเงินจำนวน ๓๕,๓๓๓,๔๔๕.๘๕ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี ของต้นเงิน ๒๓,๑๐๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระให้โจทก์เสร็จสิ้น

จำเลยทั้ง ๕ ยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ โดยเฉพาะจำเลยที่ ๑ - ๔ ซึ่งเป็นผู้ร้องยื่นคำให้การโต้แย้งว่า ตามตัวสัญญาใช้เงินเลขที่ ๑/๒๕๓๘ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๘ จำเลยที่ ๑ ยอมชำระดอกเบี้ยให้โจทก์อัตราร้อยละ ๑๓.๗๕ ต่อปี ฉะนั้น หากจำเลยที่ ๑ ผิดนัดไม่ชำระหนี้ให้โจทก์ จำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้ออกตัวสัญญาใช้เงินก็ต้องรับผิดชอบที่ต้องชำระหนี้ให้โจทก์ในอัตราดังกล่าว การที่โจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยชำระดอกเบี้ยให้โจทก์ในอัตราร้อยละ ๒๕ ต่อปี จึงขัดต่อกฎหมาย เพราะโจทก์เรียกดอกเบี้ยจากจำเลยเกินกว่าที่กำหนดไว้ในตัวสัญญาใช้เงิน ฟ้องโจทก์เกี่ยวกับดอกเบี้ยจึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ และเห็นว่าประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยอัตราสูงสุดของโจทก์ภายใต้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเรียกเก็บดอกเบี้ยอัตราสูงสุดจากจำเลยที่ ๑ - ๔ ซึ่งศาลจะนำมาใช้บังคับแก่คดี เป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๓) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๘๗๒/๒๕๔๑ ฟ้อง นายแดง สว่างศรี เป็นจำเลย ขอให้ กู้เบิกเงินเกินบัญชี บังคับจำนอง โดยให้จำเลยชำระหนี้เบิกเงินเกินบัญชีจากต้นเงิน ๑,๑๑๗,๕๑๔.๒๐ บาท และดอกเบี้ยถึงวันฟ้องอีก ๑๘,๐๗๕.๕๕ บาท รวมเป็นเงิน ๑,๑๓๕,๕๘๙.๗๕ บาท และให้จำเลยชำระดอกเบี้ยแก่โจทก์ในอัตราร้อยละ ๒๐.๒๕ ต่อปี ของต้นเงิน ๑,๑๑๗,๕๑๔.๒๐ บาท นับแต่วันฟ้องไปจนกว่าจะชำระหนี้เสร็จสิ้น

จำเลยให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ โดยเฉพาะประเด็นการคิดดอกเบี้ยซึ่งโจทก์เรียกดอกเบี้ยระหว่างผิดนัดในอัตราร้อยละ ๒๐.๒๕ บาท ต่อปี เกินกว่าที่กำหนดไว้ในสัญญาซึ่งผู้ร้องเห็นว่า โจทก์ไม่มีอำนาจคิดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี ทั้งนี้ เพราะพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน ฯ บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าร้อยละ ๑๕ ต่อปี แต่โจทก์กลับประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยเอง ดังนั้น ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของโจทก์ภายใต้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยจึงนำมาใช้บังคับไม่ได้และขัดต่อรัฐธรรมนูญ

จำเลยตาม ๑) ๒) และ ๓) ในฐานะผู้ร้อง ยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของโจทก์ภายใต้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อเรียกเก็บดอกเบี้ย อัตราสูงสุดจากจำเลย ซึ่งศาลยุติธรรมจะนำมาใช้บังคับแก่คดีนั้น เป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ โดยมีเหตุผลว่าประกาศนาคารแห่งประเทศไทย มิได้ออกโดยผ่านทางกระบวนการนิติบัญญัติ ซึ่งมีหน้าที่ตรากฎหมาย ผู้ร้องทั้งสามจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลจังหวัดสุพรรณบุรี รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งข้อโต้แย้งของผู้ร้องทั้งสามให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

คำร้องทั้ง ๓ คำร้อง มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยอย่างเดียวกัน เห็นสมควรให้รวมการพิจารณาเข้าด้วยกัน เป็นกรณีศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลจังหวัดสุพรรณบุรีส่งคำโต้แย้งมาตามทางการตามมาตรา ๒๖๔ วรรคแรกของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องไว้ดำเนินการได้ตามข้อ ๑๐ ของข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑

พิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของธนาคารพาณิชย์ที่ออกโดยอาศัยประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ ซึ่งประกาศนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้เป็นประกาศที่มีผลใช้บังคับอยู่ในขณะทำสัญญาตามคำร้องทั้งสาม ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ หรือไม่

ประเด็นปัญหาที่ผู้ร้องทั้งสามขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วในคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๒ ว่า ประกาศนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ เป็นประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ และมีผลใช้บังคับเท่าที่อยู่ในขอบเขตของพระราชบัญญัตินั้นๆ แต่มิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วินิจฉัยให้ยกคำร้องเข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อย ซึ่งมีความเห็นว่าประกาศนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจ

ตามพระราชบัญญัติ ย่อมเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมาย ดังนั้น จึงอยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยได้ แต่เฉพาะประกาศฉบับนี้เป็นประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่มีผลบังคับใช้ให้ยกคำร้อง อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็ได้ยอมรับมติเสียงข้างมากในเรื่องนี้ กรณีจึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

ส่วนประเด็นที่จำเลยโต้แย้งว่า ประกาศของธนาคารพาณิชย์กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของโจทก์ เป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๒แล้วว่า ประกาศของธนาคารพาณิชย์มิใช่ประกาศของทางราชการ และไม่ใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยให้ได้ กรณีจึงไม่ต้องวินิจฉัยซ้ำอีกเช่นกัน

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายเชาวน์ สายเชื้อ
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ